

Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych
w Cieszynie

**Z TERAPIĄ RĘKI PRZEZ
KALENDARZ ŚWIĄT NIETYPOWYCH**

„Można by rzec, że jeśli człowiek myśli, to myśli dłoń i dłoń działa”

M. Montessori

**Opracowała:
mgr Bogusława Łagosz**

CIESZYN, 15.09.2021 r.

WSTĘP

Umiejętność pisania jest procesem złożonym, wymaga od ucznia prawidłowo rozwiniętej motoryki małej i dużej, wykorzystania płynnej pracy oczu, prawidłowej koordynacji, zwłaszcza oczu i rąk, oraz łatwego odbioru informacji słuchowych. Dla wielu uczniów czynność ta jest trudna do opanowania, a konsekwencją tego są różnego rodzaju trudności w nauce szkolnej. Zaburzenia graficzne, które nie są poddane terapii, mają tendencję do narastania wraz z wiekiem uczniów dlatego tak ważne jest systematyczne podnoszenie sprawności ruchowej. Warunkiem niezbędnym, umożliwiającym wyzwolenie dziecięcego wewnętrznego potencjału, jest poszanowanie jego spontaniczności. Dla dziecka jego ruch jest źródłem radości, dobrej zabawy, zaangażowania, a przede wszystkim podstawową formą uczenia się oraz zdobywania wiedzy o otaczającej rzeczywistości. Motoryka duża i mała są niezwykle ważne w prawidłowym rozwoju dziecka. Dodatkowo różnego rodzaju prace ręczne są to rodzaje ekspresji, które wyzwalane w sposób naturalny i umiejętnie wykorzystywane, mogą przyczyniać się do rozwijania u dzieci potrzeby poznawania świata i kształcenia aktywności edukacyjnej. Wiąże się to także z wszechstronnym rozwojem psychicznym i fizycznym.

Sprawności motoryczne definiuje się jako rodzaj bardzo precyzyjnej koordynacji, w której zasadniczą rolę odgrywają mięśnie krótkie. Sprawność dobrze wyuczona przekształca się w nawyk. Już od najmłodszych lat dziecko zdobywa wiele umiejętności manualnych, które będzie wykorzystywało w przyszłym życiu. Nie jest to tylko nauka malowania, rysowania czy pisania, ale także samodzielne sznurowanie butów, mycie zębów czy zapinanie guzików. Wszystkie te czynności wymagają od dziecka niezwyklej sprawności rąk, a szczególnie palców. Przebieg rozwoju manualnego następuje tak, że palce ręki, rozwijają się najpóźniej, po barku, ramieniu i dłoni. W przypadku dzieci najlepszą formą nauki jest oczywiście zabawa. Dlatego też tematyka zajęć opierać się będzie na kalendarzu świąt nietypowych, co ma pobudzić uczniów do większej aktywności, rozbudzić wyobraźnię i ciekawość. Święta takie jak Dzień Bałwana, Dzień popcornu, Dzień parasolki, Dzień żelków, Dzień kosmosu itd. zachęcają do działania i dają duże możliwości poprowadzenia tematycznych zajęć stymulujących małą motorykę. Zabawy manualne dostarczają każdemu uczniowi wiele korzyści. Wzmacniają one cały organizm, a także jak dowodzi nauka, właściwa organizacja ruchu usprawnia konkretne funkcje mózgu. Dodatkowo wprowadzony element tematyki świąt nietypowych pobudza ciekawość, wyobraźnię i mobilizuje do aktywności i poszukiwań.

OPIS INNOWACJI

„Z terapią ręki przez kalendarz świąt nietypowych” to cykl zajęć mających na celu rozwijanie motoryki małej i dużej u dzieci i młodzieży z wykorzystaniem nowoczesnych środków plastycznych, elementów metod terapeutycznych i kalendarza świąt nietypowych. Niniejsza innowacja ma na celu podniesienie zdolności manualnych uczniów oraz szerzenie idei poznawania poprzez doświadczanie z wykorzystaniem tematyki bazującej na kalendarzu świąt nietypowych. Ma ona zachęcać i motywować do polisensorycznego poznawania świata poprzez manipulowanie przedmiotami o różnych fakturach, kształtach, konsystencji. W rozwijaniu motoryki małej i wrażliwości na dotyk wykorzystane zostaną wszelkie wykonane własnoręcznie lub dostępne na polskim rynku masy plastyczne i inne przedmioty. Uczniowie będą wykonywać także tematyczne prace plastyczne, techniczne z wykorzystaniem różnorodnych materiałów (np. w Dniu Popcornu dzieci wykonują pracę przy użyciu popcornu, kleju, farb tworząc własną interpretację nietypowego święta). Zajęcia wzbogacone będą elementami terapii ręki w postaci:

- masażu dłoni;
- ćwiczeń ruchów precyzyjnych (przydatnych do trzymania narzędzia pisarskiego);
- ćwiczeń przedramion, nadgarstków;
- ćwiczeń koordynacji wzrokowo-ruchowej;
- ćwiczeń wzmacniających obręcz barkową, poprawę stabilizacji, czucia;
- ćwiczeń postawy ciała przy pracy stolikowej;
- ćwiczeń stabilizacyjnych;
- ćwiczeń percepcji czuciowej;
- ćwiczeń percepcji wzrokowej;
- ćwiczeń manipulacji;
- ćwiczeń rozwijających grafomotorykę.

Cele innowacji realizowane będą poprzez następujące działania:

- stymulowanie mięśni odpowiedzialnych za właściwe napięcie i postawę podczas pisania, rysowania – mięśni brzucha, grzbietu, pośladków
- stymulowanie rąk i obręczy barkowej (ćwiczenia rozmachowe)
- stymulowanie łokci, nadgarstków i dłoni (ćwiczenia manualne)
- stymulowanie palców (ćwiczenia manipulacyjne).

Innowacja będzie realizowana przy zastosowaniu aktywnych metod pracy. Większość zadań może być realizowana w grupie, co wiąże się z nabywaniem u dzieci umiejętności pracy z innymi, komunikowania się, lub indywidualnie, dzięki czemu każdy uczestnik może

w maksymalny sposób rozwijać swoje zainteresowania, zdolności i umiejętności. Wykorzystywane będą metody, które pozwalają wszystkim przyswajać wiedzę, rozwijać twórczość, wyrażać ekspresje oraz pobudzać dziecięcą wyobraźnię. Uczniowie mają możliwość współdziałania w grupie, integracji z innymi osobami, a dzięki radosnej zabawie doznają wielu pozytywnych emocji, poznają siebie, swoje ciało i własne możliwości. W trakcie zajęć nie ma przymusu ani rywalizacji. Wszystkie ćwiczenia wykonywane są naturalnie, spokojnie i dobrowolnie. Wytwory prac są omawiane, prezentowane i pozytywnie oceniane. Wśród obchodzonych świąt znajdują się dni dedykowane różnym profesjom, zawodom a także zwierzętom. Obchodząc te święta rozwijana będzie empatia wśród uczniów, wskazuje się na konieczność pamięci o innych osobach i szacunku do różnych zawodów oraz na potrzeby wszystkich zwierząt. Ma miejsce uwrażliwianie uczniów poprzez przekazywanie informacji na temat właściwej opieki nad zwierzętami, wyrabiany jest szacunek do nich. Przy okazji uczniowie wykonują prace ręczne, co dodatkowo wzmacnia ich pamięć o święcie obchodzonym danego dnia. W kalendarzu znajdują się również takie święta jak Dzień Wody, dzięki czemu uczniowie poznają rolę wody jako niezbędnego składnika życia ludzi, roślin i zwierząt, wykonują ciekawe masy plastyczne, które uzyskuje się z dodatkiem wody i innych składników. Przy okazji Dnia Pizzy czy Dnia Czekolady dzieci poznają pożądane postawy dotyczące wiedzy o zdrowym stylu życia. Obchodzenie Dnia Uśmiechu ma na celu wyzwalanie w uczniach pozytywnych uczuć, myślenia, wzmacniania poczucia własnej wartości, a także eliminowanie stresu, napięcia oraz niepożądanych zachowań. Wprowadzenie do terapii ręki kalendarz świąt nietypowych otworzy przed uczniami nowe możliwości wyrazu i opanowania stanów uczuciowych poprzez kreatywne ćwiczenia, śmiech i zabawę.

CELE

CEL GŁÓWNY:

- stymulowanie rozwoju motoryki małej i dużej i wpływanie na wszechstronny rozwój uczniów poprzez stwarzanie sytuacji sprzyjających aktywizowaniu myślenia, rozwijaniu aktywności twórczej u dzieci pozwalające na kreatywne działania bazujące na kalendarzu świąt nietypowych

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- uatrakcyjnienie pracy z uczniami poprzez zapoznanie ich z kalendarzem świąt nietypowych,
- rozbudzanie szacunku i pamięci dla różnych profesji, zawodów i pełnionych ról,

- budzenie i wyzwalanie spontanicznej radości poprzez zabawę i usprawnianie małej motoryki, czyli precyzyjnych ruchów dłoni i palców,
- rozwijanie empatii wśród uczniów, uwrażliwienie na potrzeby innych osób, zwierząt,
- poszerzanie wiedzy o otaczającym świecie,
- dostarczanie wrażeń dotykowych i poznania dzięki nim różnych kształtów i struktur materiałów bazujących na kalendarzu świąt nietypowych,
- wyzwalanie w uczniach pozytywnych uczuć, myślenia, wzmocnienia poczucia własnej wartości,
- eliminowanie stresu, napięcia oraz niepożądanych zachowań,
- rozwijanie sprawności dłoni, umiejętności chwytu i koordynacji pomiędzy dłońmi poprzez ćwiczenia i zadania nawiązujące do święta nietypowego obowiązującego danego dnia,
- zapoznanie uczniów z pożądanymi postawami dotyczącymi wiedzy o zdrowym stylu życia,
- zaopatrzenie uczniów w nowe możliwości wyrazu i opanowania stanów uczuciowych poprzez kreatywne ćwiczenia, śmiech i zabawę,
- usprawnianie sprawności grafomotorycznej i nauka pisania poprzez stworzenie sytuacji sprzyjających aktywizowaniu myślenia, rozwijaniu aktywności twórczej uczniów.

DATA ROZPOCZĘCIA INNOWACJI 01.10.2021

DATA ZAKOŃCZENIA INNOWACJI 31.05.2022

FORMY I METODY PRACY

Zajęcia realizowane będą wg planu podczas zajęć rewalidacyjnych – terapia ręki.

RODZAJ INNOWACJI

innowacja pedagogiczna o charakterze metodyczno – organizacyjnym

ADRESACI

Program adresowany jest do uczniów Zespołu Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych w Cieszynie

AUTORKA

mgr Bogusława Łagosz (ur. 1985 r) - magister pedagogiki absolwentka Uniwersytetu Opolskiego, oligofrenopedagog. W Zespole Placówek Szkolno – Wychowawczo - Rewalidacyjnych prowadzę zajęcia rewalidacyjne. Ukończyłam całościowe szkolenie *Terapii ręki i zaburzeń motorycznych* oraz brałam udział w licznych warsztatach szkoleniowych.

PRZEWIDYWANE EFEKTY

Odpowiednio dobrane ćwiczenia oraz systematyczne ich prowadzenie zgodnie z założoną tematyką powodują:

- poprawę napięcia mięśniowego kończyn,
- postęp w odbiorze wrażeń dotykowych,
- wzrost sprawności ruchowej całej kończyny górnej,
- progres czynności manipulacyjnych dłoni,
- poprawę w wykonywaniu kontrolowanych i precyzyjnych ruchów palców oraz zdolności manipulacyjnych, umiejętności właściwego chwytu i koordynacji i współdziałania rąk,
- wzmocnienie koncentracji uwagi,
- rozwój umiejętności grafomotorycznych,
- progres w orientacji przestrzeni i w schemacie własnego ciała,
- rozwój prawidłowej postawy ciała w trakcie pracy stolikowej,
- poprawa chwytu pisarskiego oraz prakcji (zwiększenia umiejętności planowania ruchu),
- wszechstronny rozwój uczniów,
- rozbudzenie szacunku i pamięci dla różnych profesji, zawodów i pełnionych ról, zwierząt i roślin,
- poszerzanie wiedzy o otaczającym świecie,
- dostarczanie wrażeń dotykowych i poznania dzięki nim różnych kształtów i struktur materiałów bazujących na kalendarzu świąt nietypowych,
- wyzwolenie w uczniach pozytywnych uczuć, wzmocnienie poczucia własnej wartości,
- wyeliminowanie stresu, napięcia oraz niepożądanych zachowań,
- usprawnienie sprawności grafomotorycznej i nauka pisania poprzez stworzenie sytuacji sprzyjających aktywizowaniu myślenia, rozwijaniu aktywności twórczej uczniów.

EWALUACJA

Program zakończony będzie ewaluacją.

Ewaluacja kształtująca:

- informacja o przebiegu realizacji innowacji,
- mocne i słabsze strony innowacji,
- odczucia i spostrzeżenia uczestników innowacji.

Ewaluacja końcowa:

- ocena sprawności i umiejętności uczestników innowacji,

- pozyskanie opinii o wartości i przydatności zrealizowanego programu.

KRYTERIA:

A. kryterium zgodności:

- zgodność efektów programu z założonymi celami,
- zgodność celów programu z potrzebami uczniów (adresatów innowacji),
- zgodność odczuwanych przez uczestników innowacji efektów terapii z zaplanowanymi celami w programie.

B. kryterium efektywności:

- postęp w ogólnym rozwoju motorycznym dzieci,
- zwiększenie sprawności małej motoryki, co ma przełożenie na efektywniejszą pracę podczas zajęć lekcyjnych

OPRACOWANIE I PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ:

Narzędziami sprawdzającymi efekty terapeutyczne będą metody bezpośrednie: analiza dokumentów, wywiady z nauczycielami, rozmowy z rodzicami i uczniami, obserwacja uczniów podczas zajęć, analiza postępów uczniów.

W trakcie trwania ewaluacji, będzie dokonywana ocena innowacji.

Głównym zadaniem ewaluacji będzie uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy założenia i cele programu zostały osiągnięte i czy program może być kontynuowany.

PO ZAKOŃCZENIU INNOWACJI I PODSUMOWANIU WNIOSKÓW ZOSTANĄ ZAPOZNANI:

Dyrektor, Rodzice, Nauczyciele, Uczniowie

BIBLIOGRAFIA

- Giczewska A, Bartkiewicz W, *Terapia ręki*, wyd. Acentrum Szkolenia, Warszawa 2015,
- Giczewska A, Bartkiewicz W, *Terapia ręki w praktyce*, wyd. Acentrum Szkolenia, Warszawa 2020,
- Piotrowska-Madej K, Żychowicz A, *Smart Hand Model : diagnoza i terapia ręki u dzieci*, wyd. Harmonia, Gdańsk 2019
- Szmalec J, Wyszyński D, Golubska M, *Terapia ręki od A do Z. Zrób jak ja*, wyd. Harmonia, Gdańsk 2019.